

Per DistanS

Nr 1. Årgång 18
Mars 2002

Medlemstidning för Svenska Riksorganisationen för Distanstudning

**Första året som
webblärare!**

sid 4

SVERD frågor sid 6

**Fri student kontra
auktoritär skola**

sid 10

**Studieresan till
Finland**

sid 9

Ordförande:

Janerik Lundquist
IPE

Linköpings Universitet
581 83 Linköping
Tel: 013 - 28 15 05

Sekreterare:

Monica Boström-Nilsson
Arbetslivsinstitutet
171 84 Solna
Tel: 08 - 730 95 37

Kassör:

Gunilla Sterner Kumm
Utbildningsradion
113 95 Stockholm
Tel: 08 - 784 45 95

Medlemsavgiften,
200 kr för enskild medlem,
2.000 kr för organisations-
medlem, inbetalas på SVERDs
postgiro nr 84 88 08 - 2
eller bankgiro nr

Per Distans:

Ansvarig utgivare:
Janerik Lundquist
Linköpings Universitet

Redaktör:

Lisbeth Nylund
SVERDs Kansli
Box 3033
871 03 Härnösand
Tel: 0611-55 79 25

Redaktionsråd:

SVERDs styrelse och
redaktionskommittén

Layout:

Lisbeth Nylund

Tryck: Sollefteå Tryckeri AB

Utgivningsplan: 4 nr/år
Upplaga: 800 ex

Ordförande har ordet

För ett par månader sedan påbörjades avvecklingen av Distum. Den 1 mars upphörde myndigheten definitivt med all verksamhet i Härnösand. Dess historia blev tyvärr alltför kort. Distum fick verka i drygt två och ett halvt år. Trots den korta tiden hann Distum befästa sina positioner, initiera ett stort antal projekt samt ge distansutbildningen ett nytt ansikte, framför allt inom högskolevärlden och inom folkbildningen.

Distum ingöt stora förhoppningar och förväntningar hos det etablerade "distans-sverige". Nu hade utbildningsdepartementet insett distansutbildningens potential och kraft och nu skulle den bli en del av utbildningssamhället. Trodde vi. Eller var Distum bara något för stunden, något för att rättfärdiga tidigare missbedömningar? Nu när luften har gått ur hela projektet, är detta en berättigande fråga.

SVERD har hela tiden bejakat den satsning som Distum innebar. För våra medlemmar var detta ett officiellt erkännande av årtiondens hårt och enträget arbete för att utveckla och genomföra distansutbildning till mångas glädje och bättnad. Distanskurser har för många varit den enda möjligheten till ordnad utbildning. Vi har sett distanskurser växa fram inom ungdomsskolan, folkbildningen, Komvux, bildningsförbund, högskolan, den enskilda sektorn etc. Oftast har detta skett på marginalen av annan verksamhet och med lite eller inget stöd till dom som har tagit sig an uppgiften.

Nu har Distum ersatts dels av Nätuniversitetet och dels av en ny myndighet, som har fått det något tvekydiga namnet Centrum för flexibelt lärande. Personligen hade jag föredragit "flexibel utbildning". Dessa två enheter markerar en ännu större satsning på distansutbildning jämfört med tidigare. Nu har universiteten plötsligt insett att det finns stora resurser att hämta, om utbildningsutbudet även innehåller ett visst antal distanskurser.

När utbildningsdepartementet förra året i november från universitet och högskolor begärde in förslag på lämpliga distanskurser till det nyinrättade Nätuniversitetet, kom det in hundratal kursförslag på mindre än två veckor. Det råder således ingen tvekan om att intresset för att ge distansutbildning finns. Låt oss bara hoppas att omsorgen om kursernas kvalitet är lika stor. Så, Thomas Östros, se till att de båda nyinrättade enheterna får tillräckliga resurser för sitt viktiga arbete men lova framför allt att den här satsningen är långsiktig och att flexibel utbildning i alla dess olika former nu har blivit etablerat i det svenska utbildningssamhället. Vi är många som hoppas!

Janerik Lundquist

Vår vardag

– en mosaik av samtal

I ca 15 år började våra arbetsdagar med att vi tog en packe böcker under armen och gick till ett klassrum och sade: God morgon! Idag är det inte så. I stället slår vi på datorn det första vi gör. Pigga röda flaggor möter oss i stället för gäspningar. Det är tydligt att om de studerande får välja tid och plats för sina studier, så blir det ofta sena kvällstimmar eller nattetid. För vår del har vi valt att ägna de första morgontimmarna åt nattens "skörd". Generellt sett tror vi inte att det är blir någon bra arbets-situation av att sitta och besvara mail kontinuerligt så fort de kommer in. En farhåga hos blivande distanslärare är att man ska känna sig jagad av det ständiga plingandet i datorn, men så behöver det inte bli. Likaväl som de studerande kan välja tid för arbetet, kan webbläraren det.

Det som genomsyrar vår vardag är kontakten med de studerande. Det gäller uppgifter, stödjande samtal, praktiska

frågor, påminnelser av olika slag och kursträffar. Arbetar vi mer nu än tidigare? Nej, vi tror inte det. Att räkna tidtabeller och föra protokoll över arbetstiden har aldrig fallit oss i smaken, så vi är inte säkra. Men det känns inte så. Det som vi värderar är att vi kan styra vår egen arbetstid. Den yttre tidsramen för oss är semester-tjänst med 40-timmars arbetsvecka. Detta är ett val som vi har gjort för att bättre möta de behov som dagens studerande har. Våra studerande följer snarare arbetslivets tidsrytm än den traditionella skolans. Det har för del också inneburit att våra kurser gradvis förändrats från distanskurser till flexibelt lärande med distansinslag.

Självklart har vi perioder, när arbetet kan kännas tungt. Ibland blir det arbetstoppar, ibland bryter studerande överenskommelser och ibland fungerar inte kommunikationen. När sådant händer ser vi det som en fördel att vi job-

bar på "distans". Man hinner tänka igenom sina svar, man är inte på väg till en lektion, utan man kan fundera och diskutera, innan man fattar beslut.

Kort sagt vi har större möjligheter idag att styra vår arbetstid och arbetsveckans innehåll.

Lillemor Lidén, Marianne Öberg-Tuleus
Lillemor_liden@fc.komvux.orebro.se
marianne_oberg@fc.komvux.orebro.se

Lillemor Lidén står och Marianne Öberg-Tuleus sitter.

Första året som webblärare

Svårt att begränsa sig

Jag har väl aldrig känt mig så viktig som lärare som i denna kurs. Det som tar tid är ju att det blir mycket individuella kontakter. Om gruppen är för stor blir min insats av naturliga skäl inte lika effektiv.

Jag ägnade mycket mer tid åt dessa elever än vad jag hade kunnat göra om det varit flera. Därför blev kontakterna fler än normalt. Dessutom ägnades en del tid åt att peppa upp dem som aldrig kom i gång innan jag fick besked om deras planer. Det är svårt att begränsa sig i denna kurs och lätt att lägga ner för mycket tid i synnerhet om det är få elever.

Det tar tid

Man måste ägna mycket tid åt elever i en webbkurs om det ska bli något resultat. Det går inte av sig självt.

Latest Message (LM) var ett utmärkt sätt att meddela sig med alla deltagare. I LM informerade jag om aktuella aktiviteter och skrev personliga funderingar för att få en avslappnad stämning. De första månaderna skrev jag LM varje vecka men övergick till varannan.

Eftersom det var en liten grupp lärde vi känna varann trots att vi aldrig träffades. Vi hade täta kontakter oftast varje dag. Jag var noga med att genast svara på alla mail. Om de dröjde med insändningsuppgifterna skrev jag och puffade på. Över huvud taget inser jag hur viktigt det är att hela tiden uppmuntra de studerande!

Utmaning och lyft

Det är ju också en utmaning när någon säger att hon inte har någon fantasi, att hon bara skrivit faktatexter och att hon aldrig skrivit en dikt och inte tror sig kunna göra det heller

allra minst på engelska. Så småningom skriver hon t.o.m. en rimmad dikt om en skogspromenad efter sin mormors död. En fantastisk dikt. Det är sådant som lyfter och gör att man känner sin betydelse som lärare! Henne ägnade jag mest tid både via mail och på telefon men det känns som om det var mödan värt.

Jag skapade många diskussionsgrupper där de publicerade sina dikter och olika redovisningar. Jag vet att de därigenom inspirerade varann.

"Jag har väl aldrig känt mig så viktig som lärare som i denna kurs."

Det var bara en som publicerade ett foto tillsammans med presentationen. Jag tycker inte heller att det är nödvändigt med foto.

Samarbete

Det var svårt att få dem att samarbeta med muntliga övningar. Två sjuksköterskor från samma arbetsplats träffades då och då och talade engelska med varandra.

Vi hade tre inbokade telefonkonferenser. Det tog mycket tid att administrera. Jag har svårt att tänka mig en stor grupp som ska bokas för telefonkonferenser varje vecka. Debattuppgiften tog längst tid men var intressant och uppskattades. Telefondebatten mellan två studerande blev hektisk och underhållande. De tyckte själva att det var lärorikt. Eftersom de var väl för-

Birgitta Smith

beredda fungerade telefondebatten bra.

Det bör inte vara fler än tre deltagare i en telefonkonferens. Visserligen kan de vara flera om det rör sig om redovisningar. Det blir en bra hörövning för alla. Vi får komma ihåg att det är betydligt svårare att uppfatta ett främmande språk i telefon. Vissa tonlösa ljud hörs inte. Den största nackdelen är att kroppsspråket saknas.

Chat var populärt

Jag märkte då att de påskyndade varandras arbete. De frågade varför några inte hade publicerat någon dikt etc. På chatten kan man diskutera romanval, studievanor och tipsa varann. Det bör inte vara fler än tre personer utöver mig själv vid en chat. Vi var en gång sex stycken inklusive mig själv och det var svårt att följa någon tråd.

Det är dynamiskt och inspirerande med chat. De studerande kan också chatta med varann vilket några gjorde. Problemet är att en del är så långsamma och noga med stavning så att de inte hinner skriva så mycket. Jag påpekade i mitt LM att det inte var så noga med stavning eller grammatik när man chattar utan att det handlar om kommunikation. Yngre personer är mer vana vid att chatta.

forts nästa sida

Det var många insändningsuppgifter som jag rättade direkt på webben och skickade tillbaka samma dag. Det tog lång tid med alla kommentarer. De studerande hade ju inga läroböcker, fast de skulle ha behövt en grammatik. Jag rekommenderade några att köpa häften med övningar som vi har haft i våra ordinarie kurser.

Webbkurs - för vem?

Min uppfattning har stärkts när det gäller vilka som bäst klarar av webbkurs utan träffar. Det är svårt att lyckas om man är svag i språk – mina studerande var alla mycket duktiga på att tala engelska. Vid studievägledarens information sas det vara en förutsättning för att klara kursen, eftersom den muntliga delen blir eftersatt.

Trots att vi hade mycket telefonkontakt tyckte de studerade i utvärderingen att det borde ha varit mer muntlig träning "eftersom det muntliga är lika viktigt som det skriftliga". Av naturliga skäl läggs tyngdpunkten på det skrivna ordet. Två av de studerande hade stora brister i grammatik vid kursens början och gjorde elementära fel, så jag hade många extra övningar och förklaringar till varje insändningsuppgift. De var däremot duktiga på att tala och debattera och hade ett stort ordförråd. De gjorde stora framsteg under kursens gång och lyckades båda få MVG.

Organisera samarbete

För att få till stånd fler tillfällen till muntliga övningar måste vi organisera vissa uppgifter så att de måste samarbeta med någon. Om det är frivilligt gör man det inte. Vi behöver alltså revidera våra insändningsuppgifter så att kursdeltagarna måste samarbeta även muntligt.

Vid utvärderingen framkom det att de inte själva kunnat påverka kursens uppläggning. Det framgick inte att man kunde göra de olika uppgifterna i en annan ordning än den vi rekommenderade. Vi tyckte att det underlättade om de studerande gjorde uppgifterna i samma följd så att man kunde göra debattuppgiften och responsen på processkrivningen tillsammans.

vi poängterade i början att de kunde göra sin egen planering och att de inte behövde följa vår. Eftersom ingen gjorde en egen planering räknade jag med att de tyckte att vår planering var lämplig. När studierna drar ut för länge brukar inte resultatet bli så bra.

Jag konstaterar än en gång att denna studieform passar de duktiga studeranden medan de svagare behöver mer handgriplig hjälp och mer muntlig träning.

Det var roligt att jobba med denna kurs men jag hade inte kunnat drömma om att det skulle ta så mycket tid i anspråk!

Birgitta Smith
webblärare i Engelska B

"Norden, Australien och hem igen"

Ovanstående var titeln på ett resande nordiskt seminarium som i början av februari på plats i Australien ställde nordisk erfarenhet och kompetens mot australiensisk. Arrangörer var Högskolan i Lillehammer, Distum och SOFF (Sentralorganet for fleksibel laering i högre utdanning i Norge). 40 personer deltog.

Varför Australien?

Det har gått studieresor till Australien förr. Så här angav arrangörerna bakgrund och motiv denna gång: Trots den tekniska utvecklingen i de nordiska länderna och trots att vi i ökande grad använder tekniken i undervisningen vid våra universitet och högskolor, är vårt intryck att Australien ligger före oss i utvecklingen. Är det så? De australiensiska institutionerna lägger stora resurser på att stötta lärare, handledare och studenter i arbetet med att göra undervisning och lärande flexibelt. Flexibel undervisning präglar såväl campus- som distansstudenternas arbete i Australien. Många nordiska institutioner har som mål i sina strategiska planer att använda IKT i undervisningen. IKT-stödd undervisning var också enligt planen i fokus för resan, medan de kritiska pedagogiska och didaktiska reflektionerna var huvudtemat för själva seminarierien.

Reserapport kommer

I SVERDs nyhetsbrev samt på vår hemsida kommer inom kort ett par av deltagarna att rapportera sina intryck och nya kunskaper från resan.

Gunilla Sterner Kumm

SVERD frågar!

What do you expect from the BOLDIC Network initiative?

Som bekant har SVERD systerorganisationer i de nordiska grannländerna och i Baltikum. De heter NADE i Norge, FADE i Finland och lite mindre konsekvent FLUID i Danmark. De baltiska organisationerna har varierande namn och är mer knutna till de institutioner deras initiativtagare hör till.

Tillsammans har nu alla dessa organisationer sökt att få pengar från SOKRATES-programmet MINERVA. I ansökan motiveras önskan att skapa ett nätverk med att våra länder står för en stark pedagogisk tradition som håller på att försvinna i den anglosaxiska dominansen.

Om projektet kommer till stånd blir det ett stort steg mot mycket tydlig integration mellan våra länder och våra organisationer. Vid ett möte i Köpenhamn i början av februari ställdes frågan ovan till de närvarande representanterna från de olika organisationerna och länderna.

Erica Sahlén

I hope BOLDIC ODL network will create possibilities to share experience from different Nordic countries.

Dangoule Rutkauskiene, Litauen

To strengthen the network and cooperation between interested parties in ODL in the Nordic and Baltic countries.

Astrid Berg, Danmark

After being involved several years in Nordic-Baltic ODL-collaborations I would like to see my dream come true. So far many bilateral projects and also some multilateral have engaged us. Could we really find synergy+energy together to start NORDIC/BALTIC open-minded exchange of experiences, to learn from each other – not only from UK,USA?

Jorma Rinta-Kanto, Finland

To strengthen the Baltic network. Make visible centres of excellence – experts – examples of good practice in the Baltic countries – visible both in the BOLDIC and European scene.

Ingeborg Bø, Norge

Nationellt centrum för flexibelt lärande

Från Statens Skola till resurs för vuxenutbildningen!

– Vi har fått en större strategisk roll än tidigare och ska genom utbildning, utveckling och kunskapsspridning utveckla det flexibla lärandet i landet.

Sedan 1 januari 2002 är Statens skolor för vuxna tillsammans med folkbildningsdelen av Distum en gemensam myndighet med ett nytt namn och ett nytt uppdrag. *Nationellt centrum för flexibelt lärande* är statens samlade och samlande resurs för distansutbildning och flexibelt lärande.

Nationellt centrum för flexibelt lärande har sitt huvudkontor i Hässleholm, och verksamhetsorter i Norrköping och Härnösand. Generaldirektör är Hans-Inge Persson, som tillika är ordförande i myndighetens styrelse.

Uppdraget

Huvuduppdraget för den nya myndigheten är att stödja utvecklingen av modeller för flexibelt och livslångt lärande för vuxenutbildningen. Vuxenutbildningen avser både kommunal vuxenutbildning och folkbildning. Riksdagens fattade i maj 2001 beslut över propositionen *Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen*, och myndigheten är ett av verktygen för att upp-

nå de nya målen för vuxnas lärande.

Nationellt centrum för flexibelt lärande kommer nu att presentera sig över landet genom 24 informationsträffar under februari och mars. Fortsättningsvis kommer dess seminarier och fortbildningsinsatser att organiseras regionalt, för att stärka regional samverkan, och också för att göra det praktiskt och enkelt för dem som vill använda sig av resurserna.

Resurser från Nationellt centrum för flexibelt lärande

Vad kan då erbjudas de kommuner och folkbildare som vill utveckla mer flexibla utbildningsmodeller för vuxna?

Verksamheten riktas nu mot följande områden:

- Analys inför starten av förändringsarbetet
- Råd och stöd i diskussioner om organisation, teknikval, uppläggning av fortbildning, kursmaterial etc
- Projektmedel för lokal utveckling
- Projektservice för ansökan om EU-medel
- Fortbildning för lärare, skolledare och cirkelledare
- Kursbank med internetbaserade kurser, och kurser i tryckta media, pedagogiska verktyg
- Läromedel för döva (i samarbete med Specialpedagogiska institutet)
- Informationsbank på nätet med aktuell forskning, erfarenhetsbank, presentationer av läromedel med IT-stöd, samt presentation

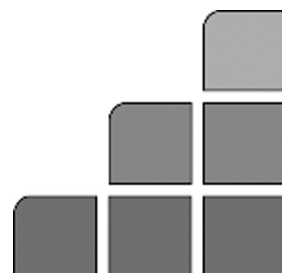
av tekniklösningar

- Regionala nätverk
- Utvecklingsprojekt i samverkan
- Nyhetsbrev och publikationer på nätet
- Seminarier och konferenser
- Utbildningsplatser
- Utbildning i samverkan, en "utbildningskorg" av internetbaserade kurser

Detta är vad verksamheten riktas mot och det vi med stor entusiasm arbetar med. Vi vet att vi fått det uppdrag vi strävat efter. Nu kraftsamlar vi kring förverkligandet av uppdragsgivarens intentioner. Vi vill snabbt visa resultat, och vet samtidigt att allt det som efterfrågas inte omedelbart kan levereras. Vi är på rätt väg och flyttar snabbt fram våra positioner. Framgång för oss är när andra hittar vägar till flexibelt lärande!

Besök gärna vår webbplats www.cfl.se!

För Nationellt centrum för flexibelt lärande
Agneta Sandén
Rektor

Konferensdeltagande från skrivbordet = e-konferens

Alla vill vi delta i konferenser och få nya intryck och idéer, men oftast lägger pengar, tid och resor hinder i vägen. I bästa fall blir det en eller ett par konferenser per år. Emellertid öppnar sig nu oanade möjligheter att delta i konferenser runt om i världen. Med det nya sättet att konferera via internet, kan man lyssna på intressanta föreläsare, ställa frågor och umgås med andra konferensdelegater. Allt i virtuell miljö i realtid.

Nationellt centrum för flexibelt lärande ska utveckla och sprida kunskaper om det flexibla lärandet med användning av IKT. I enlighet med detta krav, organiserades en virtuell konferens den 13 februari 2002. Temat var "Webblärarens vardag" och vi lät lärare från olika utbildningsorganisationer komma till tals och berätta om sin vardag.

Föreläsningarna gick i realtid och tillsammans med streamat ljud och power pointbilder som åskådningsmaterial, kunde konferensdelegaterna lyssna och se, samt delta i chatt med föreläsarna och andra konferensdelegater. Tekniken är enkel: Windows Media Player krävs för deltagande och programvaran är gratis nedladdningsbar från konferenssidan. Föreläsarna fanns spridda över hela Sverige och i England. Konferensdelegaterna satt framför sina datorer runt om i landet, men även i England, Norge, Finland och Island.

Marknadsföringen var i likhet med konferensen helt virtuell, vi gjorde reklam via olika mailinglistor och nyhetsbrev. Cirka 200 personer anmälde sig till konferensen.

E-konferens är ett flexibelt instrument för kommunikation och kunskapsförmedling. Dels gick konferensen i realtid den 13 februari, dels spelades ljud och bild in, vilket ligger kvar i sex månader. Samma gäller för diskussionsforumen. Är man förhindrad att delta på konferensdagen eller vill lyssna på någon föreläsning igen, har man alltså lång tid till förfogande.

Under konferensdagen var chattrummen välbesökta, men tyvärr har aktiviteten i diskussionsforumen varit låg efter konferensen. Kanske är det ovana att delta i denna typ av evenemang som påverkar, eller kanske det helt enkelt är så att man anser sig ha gott om tid för sina inlägg. Vi ser på inloggningarna att många går in

i konferensen i efterskott, vi har även haft anmälningar i efterskott, men det ser ut att vara ett passivt deltagande.

Vissa problem uppstod med ljudet vid ett tillfälle, men i stort är vi nöjda med resultatet och kommer inom det närmaste halvåret att organisera ytterligare en konferens. Vi tror på denna form av kommunikation och kunskapsöverföring och vill gärna vidareutveckla och sprida kunskapen till enskilda och andra utbildningsanordnare. Anmäl dig gärna i efterskott till "Webblärarens vardag"! www.cfl-ekonferens.com

Anneli Avenäs
Utvecklingsledare och konferensarrangör
Nationellt Centrum för Flexibelt Lärande

Till och med i Aftonbladet kan man nu läsa: "Distansutbildning, ny teknik och institutioner som lärcentra kan öka tillgången till utbildning i människors närmiljö."

Aftonbladet, 6 mars -02

Studieresa till Finland

SVERDs studieresa går detta år till Finland och arrangeras i samarbete med FADE (SVERDs motsvarighet i Finland). Finland har många likheter med oss men har även en del spännande lösningar som vi nu kan få information om!

Studieresan till Helsingfors går den 15-17 april 2002

Under studieresan kommer bl a följande besök att äga rum:

Utvecklingsenheten för det finska nätuniversitetet

- Utbildningsstrategier
- Varför startades nätuniversitetet
- Utveckling och produktion
- Stödjande utvecklingsprojekt

ACI Production

- Vad krävs för framgångsrika e-learningkurser
- Ny teknik för flexibel utbildning

Tekniska högskolan i Helsingfors

- Utvecklingsenheten för flexibel utbildning
- Distansläroarutbildning
- Utbildning av projektledare för e-learning
- Presentation av kommande e-learningprojekt

Ytterligare besök kommer att läggas in i programmet. Dessutom kommer deltagarna i studieresan att ges tid för interna diskussioner och erfarenhetsutbyten.

Hotell förbokas 14-17 april och betalas av deltagarna. Resan till och från Helsingfors bokas och betalas av deltagarna. Samtliga resor i samband med aktiviteterna utgår från det förbokade hotellet. Platserna på studieresan är begränsade till ca 25 st.

Avgift: 1.700 kr för medlemmar och 2.000 kr för icke-medlemmar. I avgiften ingår transporter och måltider i samband med studiebesöken, ev dokumentation samt ett trevligt kvällsarrangemang. Anmälan är bindande. Avgiften faktureras i samband med resan.

Du kan anmäla dig på talongen nedan eller på vår hemsida www.sverd.org!

VÄL MÖTT!

Anmälan

Namn: .....

Organisation/företag: .....

Inst/Avd: .....

Box/Gata: .....

Postnr + Ort: .....

Fakturaadress om annan än ovan: .....

.....

Önskar delta i kvällsarrangemang: ja nej (ringa in ditt svar)

Specialkost: .....

Anmäl senast 30 mars till Lisbeth på kansliet.

Telefon: 0611-55 79 25

Fax: 0611-55 78 80

Epost: kansli@sverd.org

Distansundervisning

Den frie student kontra den autoritære skole

Den vanlige oppfatning er at man velger distansundervisning (DU) framfor vanlig klasseundervisning fordi man foretrekker den frihet og uavhengighet som distansundervisning tilbyr elevene. De fleste som begynner med DU, har ofte arbeid og familie som trenger tid og oppmerksomhet. Frihet til selv å velge studietakt, tid og sted er derfor viktig.

Dette synes å være allment aksepterte kjensgjerninger. Men er dette den fulle og hele sannhet? Kan det også tenkes at de ønsker at deres skolehverdag i en viss grad skal styres?

Høsten 2001 gjennomførte jeg to nettbaserte psykologikurs ved Arvika Næringslivscentrum-Kompetens, omvårdnadsutbildning. Hvert kurs gikk over 4 uker. Vi hadde en samling den første dagen og et avsluttende møte. Det var totalt 27 elever som deltok, og de fleste hadde deltidsarbeid ved siden av studiene. Elevene fikk 2 enquäter med til sammen 68 spørsmål. I tillegg ble de anmodet om å fylle ut et skjema – en "dagbok" – der de skulle angi hvor mye tid de hver dag brukte på ulike oppgaver knyttet til studiene.

Noen av disse spørsmålene gjaldt nettopp frihet kontra skolestyrte opplegg. Denne undersøkelsen viser at svaret på dette spørsmålet om den fulle studiefrihet ikke er et så entydig som man vanligvis tror.

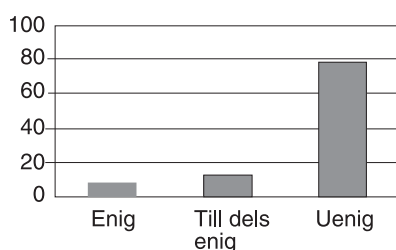
Den frie student

Det viste seg riktignok at nesten alle satte pris på at de selv kunne bestemme når de ønsket å arbeide med faget. En del spørsmål omhandlet hva de anså var de viktigste fordelene ved at vårt psykologikurset

var nettbasert. Hele 95 % av elevene var enige i at det var viktig å kunne bestemme selv når de ville studere. Nøyaktig det samme antall var også enige i at en viktig fordel ved nettbaserte kurs var at de slapp å reise til studiestedet

Det er åpenbart at de satte pris på denne form for frihet, selv om avstanden mellom hjem og skole ikke overskred 5 mil for våre elever. Det viste seg også at de fleste slett ikke savnet de faste rutiner som vanlig nærundervisning ofte innebærer. Ca 4/5 sa at de aldeles ikke savnet muligheten til å gå på skole til faste tider og de etablerte rutiner dette innebærer. 13 % var noe usikre og bare 8 % ønsket slike faste rutiner. Dette er vel også som forventet og selvsagt nært knyttet til ønsket om selv å bestemme studietid.

Savner faste tider, etablerte rutiner

Samarbeid

Noe mer overraskende var det muligens at de fleste elevene heller ikke ønsket skolestyrte samarbeidsmøter. Det er ofte vanlig i slike typer distanskurs der elevene bor nær et studie-sted at det blir organisert samarbeidsmøter der elevene kan diskutere face-to-face. Slike møter ble ikke organisert i disse psykologikursene.

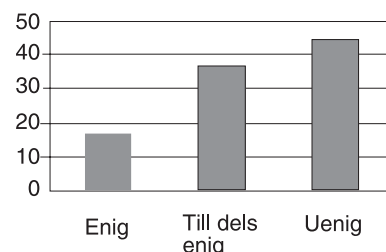
Vi stilte derfor spørsmålet om elevene ønsket at skolen skulle organisere møter for etablerte studiegrupper. Nøyaktig halvparten var overbevisst om at dette ikke var en god ide. Den

øvrige halvparten var mer usikre. Ingen uttrykte at de klart ønsket en slik ordning.

Heller ikke var de særlig begeistret for tanken om at skolen skulle organisere faste lærerstyrte samlinger. 46 % var avgjort ikke interessert i et slikt tilbud, 37 % var usikre, mens resten – 17 % - kunne tenke seg slike samlinger.

I en diskusjon med elevene noen dager etter kursavslutning, syntes det å være full enighet om at de ikke ønsket skolestyrte samlinger, men at de gjerne ville at skolen skulle legge forholdene til rette slik at de selv kunne samarbeide når de ønsket, gjerne hjemme hos en av elevene. Den første samlingsdagen bør vi gi elevene noen minutter til gruppesamtaler der de selv kan bli enige om hvor og hvordan de vil samarbeide i kursperioden.

Skolen organisere lærerstyrte samlinger

Likevel, alle innser at samarbeid er viktig i en studiesituasjon, men DU's egenart er nettopp muligheten til selv å bestemme tid og sted for sine studier.

Spesielt har nok elevene en velbegrunnet mistanke om at lærerstyrte samlinger ofte vil utvikle seg til vanlig klasseundervisning i komprimert form, noe som eksempelvis den erfarne distans-

Forts nächste sida

forts Distansundervisning

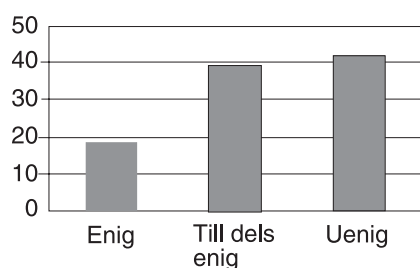
læreren Bååth sterkt går imot (Se f.eks Bååth: Handbok för distansutbildare).

Skolen bestemmer

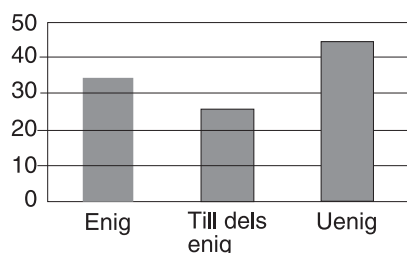
Men ønsket de da total frihet slik at de selv kunne regulere sin skolehverdag etter eget ønske? Svaret er nei.

Litt interessant er svaret de ga på spørsmålet om de savnet kontakt med medelever. Under halvparten sa at de ikke savnet dette kontakten, 1/4 var usikre, mens den resterende 1/4 savnet denne kontakten. På spørsmålet om de savnet personlig kontakt med lærer svarte igjen litt under halvparten nei, 40 % var usikre og resten ønsket mer lærerkontakt.

Savner personlig kontakt med lærer

Savner sosial kontak med medelever

Første studiedagen bestemte vi hvilke dager som besvarelsene skulle leveres inn. Datoene ble foreslått fra kateteret, og elevene noterte ned disse tidspunkt uten at noen kom med innsigelser, selv om de fikk mulighet til å komme med sine kommentarer.

Et av spørsmålene i den siste enquäten gikk ut på om de satte pris på at vi på forhånd had-

de avgjort at besvarelsene skulle sendes på bestemte dager. Ca 4/5 ga uttrykk for at de ønsket et slikt opplegg. De øvrige uttrykte at de var til dels enige i at det bør være skolens oppgave å bestemme innleveringsdatoer.

Det er åpenbart at de ønsket at skolen på denne måten skulle legge et visst press på dem og i noen grad styre deres arbeidsdag. Denne oppfatningen fikk man klart bekreftet da de svarte på spørsmålet om de ønsket større muligheter til å påvirke studieopplegget rent generelt. Her svarte hele 87 % at de ikke ønsket dette, 13 % var til dels enige. Ingen ga uttrykk for at de ønsker å være med på planleggingen.

Noen avslutningskommentarer

I den moderne skole er tanken om elevdemokrati framtreddende. Eleven skal være med å definere mål og arbeidsmåter. Men det synes ikke som om den vanlige distansstudent er så interessert i dette. Hun stoler på at skolen er profesjonell og best vet hvordan kurset bør organiseres. Det må selvsagt ligge en nøye planlegging bak ethvert distanskurs. Instruksene må være klare, og vaghet og usikkerhet må for enhver pris unngås. Demokratiske diskusjoner om opplegg og undervisningsmåter kan fungere bra i vanlig NU der man raskt kan gi beskjeder og få respons, men bør nok ikke finne sted i DU der mulighetene for misforståelser er mye større.

Den gode distansskole skal selvsagt ikke være autoritær, men våre elever ønsket forutsigbare rammevilkår. Det viste seg blant annet at de satte stor pris på at tilbakemeldinger på oppgaver kom på forhåndsbestemte datoer, og selvsagt at disse tilbakemeldingene kom raskt. (Så og si alle - 96 % av el-

evene - var enige i at rask tilbakemelding var av stor betydning).

Vi tror at våre resultater er allment riktig i mer yrkesrettede distansutdannelse der elevene vil være interessert i effektiv tidsutnyttelse og en rask kompetanseheving. I andre typer utdanning kan nok de mer autoritære rammebetingelsene spille en mindre rolle, mens det sosiale aspektet kan ha større betydning. Men dette bør undersøkes nærmere.

Per Gathen
Lektor
gathen@c2i.net

Välkommen till Flexmöten 2002

***SVERD hälsar alla
välkomna till en
spännande kon-
ferens i Härnösand!***

Datum och plats: 13–15 maj i Härnösand

Konferensen hålls på Teatern och handlar om mötets roll för nät-
buret flexibelt lärande inom vuxenutbildning, folkbildning och
högre utbildning.

Programmet omfattar keynote-lectures, paneldiskussioner,
seminarier och gruppdiskussioner.

Keynote-speakers: Erwin Wagner, EDEN, Marianne Stang Våland,
LL Denmark, Gilly Salmon, OU UK och Ambjörn Naeve, KTH.

Teman:

Behovet av lärande möten – problem och visioner

Lösningar – förebilder inom praktik och projekt

Strategier – framtida effektiva nätmöten

Parallella seminarier, t ex:

Anpassning till funktionshinder

Kurser i samverkan

Interaktivitet och teknik

Pedagogiken inom det flexibla lärandet

Konferensen arrangeras av Nationellt centrum för flexibelt lärande
och KK-stiftelsen. Medarrangörer är SVERD och Härnösands kom-
mun.

Gå in på www.cfl.se och läs mer via konferenslänken. Där kan du
även anmäla dig. Tidigare anmälan ger lägre konferensavgift.

Pressmeddelande!

Att lära med Internet

Runt om på skolor i Sverige sit-
ter elever vid datorer och söker
information på Internet som de
sedan använder sig av i skolar-
betet. Hur påverkar detta läran-
det jämfört med traditionellt in-
formationssökande? Är det
tillräckligt att enbart kvantita-
tivt förse skolan med datorer
och Internetuppkopplingar och
därefter förvänta sig att under-
visningen automatiskt utveck-
las? En ny avhandling från Väx-
jö universitet visar att det är
lärarens professionella förmåga
att skapa en reflekterande lä-
randemiljö som är avgörande
för eventuella vinster i lärandet.

Enligt den forskning som finns
är det inte självklart att den öka-
de användningen av informa-
tions- och kommunikations-
tekniken (IKT) har positiva
effekter på elevers lärande. Om
man ska nå framgång med IKT i
undervisningen beror det på
hur lärare och elever utnyttjar
mediet och inte på mediet i sig

själv. Tidigare forskning visar
dock att metakognitiv träning
(förmågan att reflektera kring
sitt eget lärande) i olika pedago-
giska sammanhang kan ut-
veckla elevers syn på kunskap
och lärande. När det handlar
om den mer specifika relation-
en mellan datoranvändning
och kognitiv utveckling är
forskningen dock motsägelse-
full.

I sin avhandling Metakognition
och Internet har pedagogen
Martin Stigmar undersökt om
och i så fall hur övningar av me-
takognitiv karaktär kan stödja
gymnasieelevers informations-
användning vid arbete med In-
ternet. Under ett läsår följde
han fyra gymnasieklasser, två
studieförberedande program
och två yrkesförberedande, i en
omfattande fältstudie. Resulta-
tet av denna visar bland annat
hur viktigt det är att läraren
lyckas skapa förutsättningar för
reflekterande lärandemiljöer

och därmed utmana elevernas
inre motivation. Vidare framgår
det att det var eleverna på de yr-
kesförberedande programmen
som hade mest nytta av att trä-
na sin reflekterande förmåga.

Martin Stigmar har arbetat på
Växjö universitet sedan 1994.
Han påbörjade forskarstudi-
erna vid Lund universitet men
är sedan 1999 verksam som
forskare och lärare vid Institu-
tionen för pedagogik, Växjö
universitet. Martin Stigmars
forskningsintresse är relationen
mellan lärande och IKT.

Avhandlingen försvarades 25
januari –02 och finns på Växjö
universitet.

Martin Stigmar, tfn.: 0470-70 84 55

e-post: Martin.Stigmar@iped.vxu.se

Beställ boken från:

Kerstin Brodén, Växjö University Press,
tfn.: 0470-70 82 67, fax: 0470-807 15,

e-post: Kerstin.Broden@adm.vxu.se

Pressmeddelande!

Lättare utbilda på distans med ny EU-teknik

Vid CDL, Centrum för distansöverbyggande lärande vid Luleå tekniska universitet utbildas företag och utbildningsanordnare runt om i Europa i hur man använder sk Digital Sites, dvs mötesplatser på Internet, för att utveckla sin verksamhet.

Via en ny webbaserad teknisk plattform, TheRoom, kan företag och universitet runt om i Europa kommunicera med varandra och med kunder, studenter kollegor.

TheRoom har utvecklats inom EU-projektet Mediasite. Målet är att ta fram en tekniskt stabil, gemensam kommunikationsplattform för företag och utbildningsanordnare inom EU.

I en distanskurs utvecklad vid Centrum för distansöverbyggande lärande (CDL), vid Luleå tekniska universitet får företagare och utbildningsanordnare i deltagarländerna Italien, Tyskland, Frankrike, Spanien, Finland och Sverige prova på de olika funktionerna som finns i TheRoom: texte-möten och e-handel på nätet, hämta, lämna spela in och lagra dokument i gemensamma "arkiv" mm.

- Positivt, säger kursdeltagaren Johan Sjökvist, affärsrådgivare på utbildningsföretaget Piora Nyföretagande i Luleå, om kursen och den nya tekniska plattformen. Vi letar alltid efter nya sätt att arbeta med våra kunder. Att koppla olika interaktiva läromedel till plattformar som den här tror vi absolut på.

Rigmor Sterner pedagog på Centrum för distansöverbyggande lärande, CDL, har utvecklat dis-

tanskursen där blivande TheRoom-användare provat hur plattformen fungerar.

- Enkel användarvänlig teknik och att allt finns finns på samma ställe, är enligt kursdeltagarna de stora fördelarna med TheRoom, säger hon.

Hittills har arbetet med TheRoom främst handlat om valet av olika tekniska lösningar och hur dessa ska integreras så att systemlösningar och programvaror kompletterar varandra och fungerar tillsammans. Nu återstår att utveckla pedagogiska metoder som underlättar och förbättrar utbildning via nätet.

- Behovet av distansutbildning och användarvänlig ny teknik som fungerar även mellan de olika europeiska ländernas företag och utbildningsanordnare är stort, säger Rigmor Sterner. Via TheRoom når du lätt övriga EU-länders företag och universitet. Nationellt kan universitet använda sig av TheRoom för att ge utbildning till företag eller i samarbete med kommunerna.

Företag i de sex deltagarländerna (se ovan) bidrar med olika delar av den teknik som finns på TheRoom. Den som väljer att ansluta sig till TheRoom måste betala för att få utnyttja de olika funktionerna. Man väljer själv vilka tjänster man vill ha tillgång till. Idag finns TheRoom på nio olika platser i Europa. Två av dessa finns i Sverige, i Luleå och i Göteborg.

Upplysningar:

Rigmor Sterner, CDL, 070-5881270
rigmor.sterner@cdl.luth.se

Patrik Samin, Frontec, 070-557 73 12
patrik.samin@frontec.se
<http://www.cdl.luth.se/>
<http://www.mediasite.nu/>

Virtual Glass Academy – a pedagogical model for e-learning with multimedia support

Pilotprojektet har fått 4,2 mkr och leds av Glafo, Växjö, i samarbete med Växjö universitet. Pengarna har tilldelats från EU-programmet Leonardo da Vinci II. Det är ett samarbete mellan 11 parter från: Sverige, England, Tjeckien, Rumänien och Belgien.

**Press-
meddelande!**

Konferenskalendarium

Flexible Learning '02, Scarman House, Uni- versity of Warwick, UK, 2002-04-25--26

Why Flexible Learning '02? While much recent attention has focused on e-learning, there is new awareness of the need for a blend of different learning approaches, suggesting a consolidation of ideas about learning and the bringing together of different techniques and processes that contribute to a successful learning environment – a truly flexible approach.

The new emphasis on integrated and blended learning shows that successful learning solutions are a combination of different methods and media to suit the preferences and diverse needs of learners. Now firmly established as the premier residential conference for open, flexible, distance and e-learning, Flexible Learning '02 will build on the highly successful format and style from last year's outstanding Warwick conference.

Flexible Learning '02 aims to provide you with the opportunity to:

- Interact and network with leading experts in a cross sector environment
- Share latest information on key topics and initiatives both in the UK and worldwide
- Explore the opportunities available to enhance the development of your learning centre
- Examine learning design, implementation and integration through a series of case studies
- Contribute to debate and discussion through an 'e-learning question time'
- Review best practice within your own organisation
- Keep abreast of technological innovations.

Fee: £465 (+ VAT)

Information: Sarah Bell, Marketing & Development Manager, British Association for Open Learning, Suite 12, Pixmore Centre, Pixmore Avenue, Letchworth, Herts. SG6 1JG, UK

Telephone: (+44 1462) 485 588

Fax: (+44 1462) 485 633

E-mail: sarah@baol.co.uk

Web site: www.baol.co.uk

Improving the Quality of Education for Stu- dent with Disabilities: A Shared Responsibility, 2002-04-25

We invite you to participate in a special teleconference for faculty, administrators, professional staff, service personnel, and students, entitled "Improving the Quality of Education for Students with Disabilities: A Shared Responsibility." Sponsored by The Ohio State University Partnership Grant and affiliates. This national teleconference will show how effective collaboration among administrators, faculty, and staff addresses diversity and disability issues in a cost-effective and meaningful way that improves learning for all students. Useful strategies and examples of how to foster collaboration at your own campus with minimal cost and maximum benefit will be provided, addressing such critical issues as institutional commitment to diversity and disability awareness, the accommodations process, the teaching-learning climate, and the growing role of technology in accessible education.

Fee: \$200 per institution to cover uplink and relevant mailing costs for early registration. For late registration the price is \$250.

Information: For specific questions regarding the teleconference, email Nick Terrible at terrible.3@osu.edu www.osu.edu/grants/dpg/teleconference

NL 2002 - Networked Learning in a Global environment: Chal- lenges and Solutions for Virtual Education, Berlin, Germany, 2002-05-01--04

Distance education is no longer a matter of "learning in isolation". Collaborative tools like discussion groups, chatrooms, videoconferencing support immediate interaction between students and teachers and among students in virtual communities. Telecommunications, computer networks, multimedia technologies, and the World Wide Web have opened up entirely new ways of teaching and learning - across institutions, physical locations, countries, continents, and time zones. Powerful wireless technologies will accelerate these developments in the future. Distance education is no longer a matter of "learning in isolation". NL 2002 aims to bring together content providers, course developers, educators, persons responsible for academic programs to share the best practices and to foster further development in networked learning.

Information:

e-mail:
nl2002@ITStransnational.com
www.icsc-naiso.org/conferences/nl2002/index.html

Transformasjon av høgre utdanning i Nor- den? Konferens på Svalbard, Norge, 2002-05-06--09

Om implementering av nätbaserat flexibelt lärande vid nordiska universitet och högskolor. Centralorganet för flexibelt lärande i högre utbildning (SOFF) har tidigare arrangerat fyra konferenser om distansutbildning. Nu inbjuds till en ny konferens på Svalbard. Temat denna behandlar hur nätbaserat flexibelt lärande kan implementeras i nordisk högre utbildning. Målgrup-

pen är lärare och administratörer inom högre utbildning som arbetar med flexibelt lärande samt skolledare med utvecklingsansvar.

Invitation till konferensen kommer att sändas ut i januari, innan dess kan man ta inte anmäla sig till den. Begränsat deltagarantal.

Ur programmet:

- Virtuella universitet? Om danska och finska nationala initiativ
- Från ensamryttare till teamwork? Om erfarenheter knutna till utveckling av fackpersonalens kompetens i pedagogisk bruk av IKT
- Visioner och verklighet? Om svenska och norska lärosätens strategi och satsning på flexibelt lärande och distansundervisning utifrån Distums och SOFFs undersökningar
- Erfaringer utanför Norden i ämnet nätbaserad flexibel utbildning: Australia och Canada
- Vad kan Nordiska Ministerrådet göra för att stimulera utvecklingen av flexibel högre utbildning i Norden?

Mer information:

Vidgis Amundsen, SOFF
Universitetet i Tromsø
N-9037 Tromsø, Norge
Tfn: +47-77 645957
vigdis.amundsen@soff.no
www.soff.no

European eLearning Summit, La Hulpe, Belgium, 2002-05-10--11

Leading companies in the IT, telecommunications, audio-visual, training, broadcasting and publishing industries are working together with the European Commission to deliver the first European eLearning Summit in Brussels. The eLearning Summit is a working session for the public and private sectors to address the challenge of delivering eLearning as a strategic development across Europe, and to produce a set of goals for delivering eLearning, which combine the expertise and resources of the sectors in new Public Private

Partnerships. It will bring together 250 invited leaders from EU governments, the education and training sector, and a broad representation of companies delivering eLearning services in Europe.

Summit Themes:

The Summit plenary sessions with European Commissioners, Ministers responsible for education, employment and telecommunications in EU member states, senior executives from the private sector and education experts will set the discussion framework. Workshop sessions will develop recommendations for a set of actions to contribute to the European Council of Education Ministers at their meeting on 28th May.

The workshops will focus on the five Summit themes, and build on the points below:

- Access and connectivity
- Transforming the current learning model
- Educational content development
- Digital literacy
- Ict skills gap

Information:

www.ibmweblectureservices.ihost.com/eu/elearningsummit/
e-mail:
richard_malcolm@uk.ibm.com

Flexmöten 2002, Härnösand, 2002-05-13--15

Mötets roll för nätburen flexibel utbildning inom vuxenutbildning, folkbildning och högre utbildning.

Huvudtalare: Ambjörn Naeve, Dr. Gilly Salmon, Marianne Stang Våland, Dr. Erwin Wagner

Teman:

- Behovet av lärande möten - problem och visioner
- Lösningar - förebilder inom praktik och projekt
- Strategier - framtida effektiva nät-möten

Arrangörer är Nationellt centrum för flexibelt lärande (tidigare SSV-sko-

lorna) och Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling.

Se även information i detta nummer av Per Distans.

Avgift: 2.600 kronor exkl. moms (anmälan senast 31/3), 2.900 kronor exkl. moms (anmälan senast 20/4). Sista anmälningdag är **20 april**.

Information:

Lisbeth Nylund, Nationellt centrum för flexibelt lärande
0611-55 79 25, lin@ssvh.se
Webb: www.cfl.se

23rd EUCEN European Conference, Pécs, Hungary, 2002-05-15--18

Universities today face tremendous challenges. New functions of higher education, a strong need for changing and updating the contents of curricula, mass education and lifelong learning etc requires a reconsideration of academics' roles and competencies. On the one hand, we have to fulfil the claims of present challenges, on the other, we have to maintain and raise academic quality. There is no doubt that traditional academic roles and competencies need alteration. In the program: plenary sessions, workshops and discussions.

The question is what academics should become: *Teachers, Facilitators, Mentors or Managers? What do these New Roles and Competencies mean for Academics in a Lifelong Learning University?*

Information concerning the Conference or accommodation:

Telephone: +36 72/251 444/2508, 2523, 2186, 2180
Fax: +36 72/251 100
E-mail: eucen_conf@human.ptt.hu
www.gaia.feefi.ptt.hu/eucenconf.html

OBS! Du kan läsa ett utökat kalendarium på vår hemsida www.sverd.org

***Du glömmer väl inte
att anmäla dig till
vår studieresa och
konferensen
Flexmöten 2002?***

**Nästa nummer av Per Distans kommer ut vecka 24 2002.
Manusstopp 24 maj. Skicka gärna ert textmaterial via
e-post i form av rtf- eller docfil. Foton (pappers- eller som
fil) är välkomna!**

*Hälsningar
Lisbeth Nylund*

SVERDs kansli, Box 3033, 871 03 Härnösand
Telefon: 0611-55 79 25, Fax: 0611-55 79 80
E-post: kansli@sverd.org, URL: www.sverd.org